

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXXIII. De duplici meninge

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

(, siue quod illi potissimum parti imponantur coronæ, aut ipsa tanquam corona sincipiti imposta frontem cingat: nam Græci *σφαιρα* vocant. Altera posterior in occipite, quæ a summis ad ima dilata formam Græcæ litteræ *Λ* referens *λამβοειδής* appellatur. Tertia in vertice à coronali media ad summum lambdoideis apicem producta *επιλαιοειδής* & *σφαιρα*, hoc est sagittalis & virgata dicitur, quod ut sagitta seu virga procedat recta. Hippocrates verò ad initium libri de vulneribus capitis tres omninò harum futurarum differentias fecit. Qui enim caput habent benè formatum atque tum anteriori tum posteriori prominens parte, figuram, inquit præ se ferunt velut litteræ *Ζ* si verò altera tantum promineat pars, litteræ *Γ*, ac demum neutra parte prominentiam habeat, quale fuerit acutum caput, velut litteræ *Χ*, sagittali nimum obolita. Cæterum etsi petrarò & vix vngulam in feminis, interdum tamen ad nasum vsque licet obscurior progreditur sagittalis: in bestiis ad medium vsque superciliorum. Quinquam in 3. historiae lib. cap. 7. canis cranium continuo constare osse, & viri quoque caput sine vlla futura fuisse visum scripserit Aristoteles, pluraque in Persia reperiri Herodotus, Celsus, & alij confirmant. Quod eò minus mireris, quod in valde senibus concresecunt atque ita coalescunt futura, ut vix vllæ cernantur.

Dux alia præter has vtrinque circà tempora æquè à sagittali distantes, semicirculi ferè ac litteræ (, à lambdoide ad coronalem protensa, obseruantur futura: quæ mendosa, nothæ, & squammosæ dicuntur; quod verè plurium ossium commissuræ non sint, sed velut duo ossa sibi mutò incumbentia, dum sincipitis aut verticis os sensim instar petrosæ squammæ attenuatum descendit, atque sub illud os, quod ab auribus ceu altera itè squamma tenuarum ascendit, subintrat.

Cranij ossa.

His quinque futuris, coronali, lambdoide, sagittali, & duabus squammosis, septem in crano distinguuntur ossa. Duo in sincipite omnium infirmissima, quod sub illis humidissimum cerebrum continetur hæc tum quadrilatera vocantur propter figuram, quam exteriùs ostendunt, tum sincipitis ossa propter regionem, quam occupant. Tertium est os lambdoide futura in occipitio contentum, indeque appellatum: crassissimum omnium & durissimum. Quartum os frontis inter hæc crassitudine & duritie medium: quod & coronale dicitur. Quintum & sextum ossa temporum quæ petrosæ quoq. & squammosa vocantur, quod superior eorum pars squammæ, inferior prærupte rupis formam referat. Septimū ac postremum os

Os cunei sincipitis.

palati, os basilare dictum; quod cranij & cerebri basis existat: & *σφαιρα*, id est cuneiforme; non à figura, sed ab intertionis modo. Sunt qui colatorium appelleat, quod in fundo sinum & foramina habeat, quibus cerebri pituitosa excrementa glande excepta in palatum desluunt. Sinus *σφαιρα* dicitur, ob lecti mentis similitudinem: quatuorque illius eminentibus partibus dura committitur cerebri meninx. Sed & inferiori & externa parte quatuor emittit processus, vtrinque binos, inter quos musculus inferiorem maxillam mouens nascitur. Vespertilionum alas hi processus referunt, ideòque *σφαιρα* nuncupantur. Glandem autem pituitariam sub dura menynge in ossè cunei positam, superiori quoque parte concauam, infe-

Gland. pituitaria.

riore gibbosam, ac ferè quadratam reperies; multò, quam ceteras glandes, duriorem.

Et hæc quidem sunt futuræ, hæc ossa cranium constituentia. Verum in his duæ iam adhuc futuræ continentur. Altera in ossè frontis, altera in sphenoidè. Interiora namque medio frontis ossi ad summam nasi radicem inferitur illud, quod odoratus excipit organum; & nominatur *σφαιρα*, hoc est cribrosum, quod instar cribri aut coli, quo & purgetur mucus & abditis odoribus pateat, sit perforatum. Hic tum galli cristam obseruant, quæ interiùs in acutum extuberans, dextrum ac finistram mammillarem processum distinguit: tum os *σφαιρα* id est spongiosum, quod in narium cauitatibus mollius ac tenuius apparet.

Quæ autem ad sphenoidem pertinet, ea est quæ hoc os cum superiori maxilla, occipitis ossè, coronali, & ossibus temporum iungitur. At ex hac duplici futura vno duntaxat cranij ossium numerus crescit: illo scilicet quod ethnoides appellauimus: quo superioribus addito octo prius existunt cranij ossa. Nam quod præter hæc à Græcis, *σφαιρα*, à Latinis iugale os vtrinque commemoratur, quod boum iugis simile videatur; peculiare os non est, sed processum duorum coitus, quorum alter ex temporali ossè procedit, alter ex ossè externum oculi angulum constituente. Optimum est hoc os temporali musculo propugnaculum; cuius læsio maxima homini adfert incommoda.

DE DVPLICI Menynge.

CAPVT XXXIII.

Ranio cerebrum continetur: at non nudum. Tristis enim ac molestus nec sine damno mollis cerebri & duri ossis contactus fuisset. Neque in thorace iectur cum visceribus ceteris, nec in thorace cor cum pulmonibus nuda continetur: sed peritoneo illa conuoluuntur, his thorax succingente membrana obducitur. Mollis cerebro fluxæque substantiæ duplicem naturam membranam adhibuit, quas *σφαιρα* Græci, matres arabes appellarunt: alteram duram, crassam, & omninò firmam, ideòque exteriorem & cranio proximam: tenuiorem multò alteram, molliorem, benignoque magis amplexu adherescentem cerebro. Illam quasi mediam inter durissimum & crassissimum cranium, mollioremque ac tenuiorem membranam alteram: hæc inter membranam priorem & cerebrum mediam. Ambæ magnitudine & figura æquales sunt continenti corpori & contento: eo sine positæ, tum vt continent cerebrum, altera foriter ac robustè, potiusque ab externis iniuriis, præsertim in cranij fracturis, defendat: altera suauiter magis ac benignè. Tum vt intra eas cerebrum moueatur, vt mox exponam. Tum vt venas nutriendo cerebro aut etiam cranio necessarias excipiant, sustentent, distribuunt. Tum demum vt separent atque vt animalium bono opportunum erat, interdistinguant cerebrum. Idque duobus modis, in anteriorem & posteriorem partem: in cerebrum, inquam, & cerebel.

Sutura alia dicitur.

Ossis sincipitis.

Gallinæ.

Ossis sincipitis.

Ossis iugalis.

cerebellum: & rursum cerebrum in dextrum & sinistrum: utrobique non penitus, sed aliqua ex parte sese insinuando; quod dura potissimum præstat meninx, atque ubi ad dextram & sinistram cerebri partem separandam descendit, arcuatam quasi messoriam falcem describit; Falxque dici solet. Cranij basi firmiter ubique, præterquam pituitariæ glandi, adhæret hæc meninx; superiorique parte futuris alligatur villis illis, qui mox per cranij principium exiunt. Alligatur autem & suspèditur, ne cerebrum grauet & prohibeat motum: tantumque à cerebro distat, quantum illius dilatatio postulabat. Superiori parte tota continua est; inferiori pluribus, quemadmodum & cranium, foraminibus peruia, quibus procedunt nerui, spinalis medulla, pituita, & subeunt venæ, arteriæ, odores. Altera, quæ adhæret cerebro, vixq. propter nimiam tenuitatem vel tenuissimo stilo acutissimo cultello diuelli potest, propterea tantopere tenuata fuit, ne graui molestaque cerebro foret. Cùm præsertim in omnes quoque illius anfractus sese insinueret. Cùmque plurimis ubiq. venulis conspiciatur aspersa, *χρησθή*, quoque, vt & fetum continens membrana, nominari solet.

CEREBRI PARTIVM
consideratio.

CAPVT XXXIIII.

Cerebrum
si appellatur.

Menyngibus inuoluitur cerebrum; quod apud Græcos proprium nomen non habuit. Quippe *ἐμηνιγγος* dixerunt, hoc est, quod in capite continetur. Plato *μυελος*, id est medullam. Sophocles *κεφαλική*, albam medullam. Alij *ἐγκεφαλική* *μυελος*, capitalem medullam seu quæ capite continetur: ad differentiam spinalis. Nihil enim aliud, quàm cerebrum, meninges continent.

Inter præcipuas corporis partes habetur; eadem penè in homine ac animalibus cæteris conditione. Sed multò maior in homine quantitas, corporis maximè proportionè: ob animalium functionum varietatem perfectionemque maiorem. Figuram habet à continente cranio. Substantiam penè medullarem: at minimum habet pinguedinis, glutinosique multum; vt in libro de principiis habet Hippocrates. Quadruplex Galenus in 1. de musculorum motu cap. 1. discrimen agnouit: Primum, medulla fluxilis est, nec ex ea oritur neruus. Alterum, medulla membranis non inuoluitur. Tertium; nec arteriis nec venis intexta est. Quartum; ne vlla illi comunicatio intercedit cùm musculis, quæ omnia in cerebro cõspiciuntur. Sed nec cerebrum cranio continetur propterea, vt illi præbeat alimentum, quemadmodum ossibus medulla præbet: sed ideo potius nutritur cranium, vt cõtineat cerebrum. Neque inedia vel alia ex causa minuit; vt medulla reliqua.

Cerebri
anfractus

Continuatum totum est, sed pluribus modis interdistinctum. Primum anfractibus plurimis & circumuolutionibus (vt & intestina in ventre) quæ bonam illius molis partem penetrant vt subeuntibus venis nutriatur commodius. Nec parùm ad motum mollèmq. substantiam fulciendam

A conferunt. Nam quod ad intelligendum conferre dixerit Erasistratus, merito irriti Galenus in 8. de vsu partium lib. ca. 13. quippe intelligerent quoque alij, qui cerebrum non minus, quàm homo, anfractibus illis distinctum habent. Albicant anfractuum partes mediæ, pallescunt extremæ & cinerum colorem habent.

Deinde anteriori & posteriori parte: Facit hanc diuisionem dura meninx in occipite, non nihil arcuata cerebrumque subiens. Anterior totum occupat sinciput & verticem sagittalè & futuram, decuplo vel vndecuplo maior posteriore, quæ in occipitij regione sub lambdoide iacet. Quare illa totius nomine vocatur cerebrum, hæc cerebellum, qualiparum cerebrum, Græci *ἐγκεφαλική* dicunt. Minus hæc albicat pars; immò tubilaua prorsusque cinerica visitur.

Cerebri &
cerebellum.

B Denique pars anterior quæ cerebri nomen retinet, in dextram & sinistram messoria menyngis falce diuiditur. Tum ob maiorem cerebri firmitatem: quia dum subintrat meninx, firmius omninò vtrinque continet, quàm si vnica esset massa. Tum vt dextra pars & sinistra distinguerentur, quas cerebri sinus, sensuum organa, neruorum distributio & omninò corpus vniuersum deinceps retinet. Tum verò etiam vt facilius esset illius membri motus, commodiorque nutritio, quàm si vnica rudis esset moles. Cerebellum cùm sit exiguum, solidiorque substantia, & satis possit per circumfusos anfractus nutriti, diuisione hac non indiguit. Totum tamen cerebrum diuisione non penetrat, sed ad duos circiter digitos, quibus ferè eminet cerebello.

Dextra &
sinistra.

C Hos si cultello secueris, continuum totum reperies cerebrum; illudque membrana obductum nulla & cæcidius multò ac durius. Frigidior enim locus: tum quia medius: tum quia receptaculum vitalis spiritus, quem eo loco refrigerari natura voluit. Eandem ob causam interiores anfractuum & circumuolutionum partes magis, quàm exteriores, dixeris albicare, quia frigidiores sunt. Exteriores quippe venulis & arteriolis calefcunt plurimis. Sensum etiam inferiora durantur, quòd durioris medullæ spinalis principium esse debeant.

Mediarégiõ.

Ergo in hac media regione cerebri, media inquam inter dextrum & sinistram, inter supremum & infimum, iam candidissimum corpus ob longum & angustum à prioribus ad posteriora productum apparet, Græcis *νομοειδής*, nobis callosum corpus propter duritiem nuncupatum. Hoc cùm cerebri partes antea diuisæ continuantur: tum sinus duo & ciuitates distinguuntur.

Corpus callosum.

E Sinus hi longiores sunt in priora & posteriora obliquo cauati ductu, perquam ampli, vt plurimum caperent spiritum animalibus functionibus necessarii: candidissimoq. vbiq. & aqueo humore oblito corpore obducti, tum ne obscurus & tenebriofus, sed clarus, purus, & quàm maximè fieri poterat limpides euaderet spiritus: tum vt frigidore loco melius temperari posset. Faciunt etiam hi duo sinus inspirationem & expirationem cerebri: ideòque ex anteriori & inferiori parte mamillares duo processus velut canales mittuntur ad nares, partim respirationis, partim excrementorum purgandorum gratia.

Sinus.

Separantur autem septo eiusdem cum cerebro substantia: quod superius calloso & inferius cæmatio adhæret corpori. In medio tenuissimum